Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

Kraków, dnia czerwca 2009 r.

Pan
Wiesław Rudek
Wójt Gminy Koniusza
Koniusza 55
32-104 Koniusza

LKR-- 410-10-07//2009
P/09/143

Wystąpienie pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła, na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o „NIK", kontrolę w Urzędzie Gminy w Koniuszy w zakresie ochrony przeciwpowodziowej w Gminie Koniusza w latach 2007 –2008.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym przez Pana w dniu 29 maja 2009 r. i omówione na naradzie pokontrolnej w dniu 4 czerwca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wójtowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania Gminy w zakresie ochrony przeciwpowodziowej w okresie objętym kontrolą.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące ustalenia i oceny szczegółowe.

1. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia nieopracowanie planu operacyjnego ochrony przed powodzią, czym naruszono postanowienia art. 31a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591), zgodnie z którym wójt ma obowiązek jego opracowania. Wprawdzie przepisy prawa nie określają, z jakich części plan ochrony przed powodzią powinien się składać, do dobrej praktyki należy jednak, by plan ten zawierał takie elementy, jak identyfikację zagrożeń (w tym ustalenie obszarów zagrożonych zalaniem i przyczyn zagrożenia poszczególnych obszarów), określenie celów ograniczenia skutków powodzi i prewencji, ustalenie zakresu możliwych działań i rozwiązań, analizę kosztów i korzyści poszczególnych rozwiązań oraz wybór najlepszych

ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
tel.: (0-12) 633 77 22, fax: (0-12) 633 74 55, e-mail: LKR@nik.gov.pl

rozwiązań dla poszczególnych obszarów zagrożeń wraz z oceną oddziaływania przyjętych rozwiązań na środowisko naturalne i społeczność lokalną. Koncepcja zarządzania ryzykiem powodziowym została zawarta w Komunikacie Komisji z dnia 12 lipca 2004 r. dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – „Zarządzanie zagrożeniem powodziowym – zapobieganie powodziom, ochrona przeciwpowodziowa i ograniczanie skutków powodzi", która obejmuje następujące elementy: zapobieganie, ochrona, gotowość, postępowanie awaryjne, przywracanie normalnych warunków i wyciąganie wniosków. Ponadto w punkcie 14 preambuły dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. U. UE L Nr 288 z 6 listopada 2007 r., str. 27) stwierdzono, że w planach zarządzania ryzykiem powodziowym szczególny nacisk powinno się położyć na zapobieganie, ochronę i przygotowanie.

2. Gmina nie posiada magazynu przeciwpowodziowego, pomimo że zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 1 pkt 14 ww. ustawy o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy m.in. wyposażenie i utrzymanie gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Mając na uwadze istniejące na terenie gminy naturalne cieki wodne, zdaniem NIK, posiadanie takiego magazynu, wyposażonego w niezbędny sprzęt jest zasadne. NIK przyjmuje do wiadomości, że istniejące na terenie gminy jednostki ochotniczej straży pożarnej, posiadają na swoim wyposażeniu niezbędny sprzęt do walki z żywiołem i likwidacji skutków powodzi, który w przypadku zagrożenia może zostać wykorzystany. Niemniej jednak Gmina nie zawarła z ochotniczą strażą pożarną, jako jednostką nie podlegającą Gminie, porozumienia w zakresie utrzymania magazynu przeciwpowodziowego, przez co nie może sprawować rzetelnej kontroli i nadzoru nad stanem wyposażenia i jego utrzymania. Oględziny dokonane w toku kontroli wykazały, że w sytuacji wystąpienia powodzi liczba worków oraz brak łopat do napełniania ich piaskiem nie gwarantują sprawnego prowadzenia akcji ratowniczej.

3. Wójt dopełnił obowiązków wynikających z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.) i opracował studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w którym m. in. określono obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych. Przedmiotowe studium było podstawą sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym na obszarach zagrożonych powodzią dopuszczono zabudowę, ustalając dodatkowe warunki zabudowy i zagospodarowania terenu w za-

kresie rozwiązań konstrukcyjno-budowlanych, jednak bez wskazania, na czym one mają polegać. Kwestę tę pozostawiono do uzgodnienia z zarządcą cieku, na etapie projektu zabudowy i wydawania pozwolenia na budowę. Nadmienić należy, że przedmiotowe dokumenty zostały uzgodnione z właściwymi do tego podmiotami.

4. Pozytywnie należy ocenić opracowanie gminnego planu reagowania kryzysowego, który spełniał wymagania określone w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590 ze zm.) oraz powołanie w grudniu 2008 r. Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego i ustalenie zasad jego działania. Uwagi NIK budzi natomiast nieopracowanie do dnia kontroli planu pracy tego Zespołu, za co odpowiedzialność ponosi zastępca Wójta Jacek Tomasik. Negatywnie natomiast należy ocenić nieprzeprowadzanie w badanym okresie szkoleń, ćwiczeń lub treningu z zakresu zagrożenia powodzią, do czego był Pan zobowiązany postanowieniami art. 19 ust.2 pkt 3 ww. ustawy, a wcześniej § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu tworzenia gminnego zespołu reagowania, powiatowego i wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego oraz Rządowego Zespołu Koordynacji Kryzysowej i ich funkcjonowania (Dz. U. Nr 215, poz. 1818 ze zm.).

5. Najwyższa Izba Kontroli mając na uwadze niewielkie zagrożenie powodziowe na terenie gminy, związane z wystąpieniem wody z koryt cieków wodnych, przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia Pana Wójta, dotyczące nieutworzenia własnego systemu ostrzegania oraz ograniczonej współpracy m.in. z ościennymi gminami, Małopolskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie. Jednak zdaniem NIK celowym jest prewencyjne przeprowadzanie przez Gminę okresowych kontroli przepustowości koryta naturalnych cieków wodnych w miejscach newralgicznych, i zgłaszania ewentualnych zastrzeżeń administratorowi cieku, w celu uniknięcia zagrożenia powodzią. Pozytywnie ocenia się tu współpracę Gminy z Małopolskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie w zakresie konserwacji potoku Ropotok.

6. Uwagi NIK budzi działalności Gminy w zakresie edukacji i prewencji w sprawie zagrożeń powodziowych i zabezpieczenia się przed stratami, gdyż ograniczała się ona do przekazania raz w roku na zebraniach wiejskich informacji na ten temat. Pomimo że Gmina co roku ponosi straty w infrastrukturze z powodu powodzi, w ograniczonym zakresie przeprowadzano analizy powiązania źródeł i przyczyn skutków powodzi, które wystąpiły na terenie Gminy. Jak wynika z ustaleń kontroli, na terenie gminy straty powodują głównie gwałtowne opady deszczu. Przy braku rowów odwadniających wzdłuż dróg gminnych, zamu-

leniu istniejących rowów i przepustów, wody opadowe powodują duże zniszczenia w infrastrukturze drogowej. Za taką oceną przemawia również m. in.:

- brak długofalowego planu zabezpieczenia przed skutkami powodzi,
- brak inwentaryzacji miejsc na drogach gminnych (wzdłuż których brak jest m. in. rowów odwadniających), gdzie istnieje groźba zniszczenia drogi i jej infrastruktury oraz harmonogramu czyszczenia oraz wykonania rowów odwadniających w tych miejscach,
- niedostateczny zakres wykonywanych prac w danym roku.

W latach 2007-2008 na czyszczenie i wykonanie nowych rowów wydano odpowiednio 75,1 tys. zł (0,5% wydatków budżetu Gminy) w 2007 r. i 61,2 tys. zł (0,4% wydatków budżetu Gminy) w 2008 r., gdy straty na drogach gminnych wskutek opadów deszczu (wg komisji gminnej) wyniosły 2.175 tys. zł w 2007 r. i 2.040 tys. zł w 2008 r.

7. W latach 2007-2008 na likwidację skutków powodzi wydano ogółem 2.104,3 tys. zł, w tym środki z budżetu państwa stanowiły 62,6% (1.317,8 tys. zł). Z ww. środków m.in. odbudowano i wyremontowano 9.009 mb dróg gminnych oraz odwodniono 3.300 mb przedmiotowych dróg.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o:

1. Opracowanie i wdrożenie planu operacyjnego ochrony przed powodzią.
2. Utworzenie i wyposażenie w niezbędny sprzęt magazynu przeciwpowodziowego lub zawarcie stosownego porozumienia z jednostkami ochotniczej straży pożarnej określającego zasady jego prowadzenia i nadzoru.
3. Opracowanie harmonogramu szkoleń, ćwiczeń, treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenie i jego realizację.
4. Prowadzenie systematycznych działań w zakresie edukacji wśród mieszkańców gminy odnośnie zagrożeń powodziowych i ograniczania strat przez nią spowodowanych.
5. Sporządzenie na drogach gminnych inwentaryzacji miejsc szczególnie zagrożonych uszkodzeniem podczas opadów deszczu, roztopów śniegu i podejmowanie działań, aby zminimalizować ewentualne straty.

Równocześnie informuję, że przysługuje Panu Wójtowi – zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK – prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do zawartych w niniejszym wystąpieniu ocen, uwag i wniosków, do dyrektora Delegatury NIK, w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

O sposobie wykorzystania przedstawionych uwag i wniosków oraz podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, proszę poinformować Najwyższą Izbę Kontroli Delegaturę w Krakowie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia lub – w przypadku zgłoszenia zastrzeżeń – od daty otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 62 cytowanej ustawy o NIK.

Otrzymują:

1. *Adresat*
2. *Akta kontroli.*